

Powiat Zambrowski

Powiat Zambrowski

Powierzchnia: 733 km²

Liczba mieszkańców: 44917

Powierzchnia lasów: 19 514,5 ha

Liczba wsi, osad, kolonii: 162

Liczba gmin: 5

Miasto Zambrów

Liczba mieszkańców: 44917

Gmina Kołaki Kościelne

Liczba mieszkańców: 2429

Gmina Rutki

Liczba mieszkańców: 5875

Gmina Szumowo

Liczba mieszkańców: 4982

Gmina Zambrów

Liczba mieszkańców: 8988

Powiat Zambrowski położony jest w południowej części województwa podlaskiego, na obszarze Wysoczyzny Wysokomazowieckiej i Międzyrzecza Łomżyńskiego. Graniczy z powiatem: ostrowskim, łomżyńskim, białostockim i wysokomazowieckim. Swoim zasięgiem terytorialnym obejmuje gminy: Zambrów, Szumowo, Kołaki Kościelne, Rutki oraz miasto Zambrów.

Kilka tysięcy lat temu na terenach zajmowanych obecnie przez powiat zambrowski znajdowały się potężne rozlewiska Narwi łączące się z mocno zabagnioną doliną Jabłonki. Były to tereny obfite w ryby, ptactwo i dziką zwierzynę. Z tego też względu był to teren chętnie penetrowany przez neolitycznych łowców. Świadczyć o tym mogą odnalezione podczas prac archeologicznych prowadzonych w miejscu budowy obwodnicy Zambrowa osady z epoki brązu, a także epoki żelaza. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z neolitu i należą do kultury pucharów lejkowatych. Stanowisko archeologiczne zlokalizowane w pobliżu miejscowości Grądy Woniecko jest jednym z najwcześniejszych śladów bytności takiej grupy na ziemiach dzisiejszego Powiatu Zambrowskiego. Otoczona bagnami i rozległymi rozlewiskami piaszczysta wydma dawała schronienie ludziom związanym z neolityczną kulturą niemeńską. Wyjątkowo dogodne położenie zapewniało obfitość pożywienia, poczucie bezpieczeństwa oraz umożliwiało funkcjonowanie pracowni krzemieniarskiej, której ślady w postaci licznych odłupków, wiórów i półfabrykatów doskonale widoczne są do dziś. Intensywne osadnictwo na Ziemi Zambrowskiej trwało także w późniejszych okresach historycznych. Szczególnie licznie reprezentowane są stanowiska związane z kulturą łużycką. Prowadzone w 2003 r. badania archeologiczne w miejscowości Gardlin pozwoliły udokumentować rozległą, intensywnie zasiedloną osadę równą wiekiem Biskupinowi. Prawdziwą jednak sensacją zakończyły się wykopaliska w Rykaczach. Prace ratownicze związane z budową gazuociągu jamalskiego pozwoliły odsłonić zagrodę z okresu rzymskiego. Do interesujących odkryć należy cmentarzysko kultury grobów kloszowych sprzed 2500 lat zlokalizowane w Zambrowie. Odkryto tam kilka grobów ciałopalnych.

Pierwsi Słowianie na naszych terenach pojawili się w VII-VIII w. Ślady ich bytności odnalezione zostały w wielu miejscach, między innymi w Porytem Jabłoni. Ich materialnym świadectwem są także kurhany zlokalizowane w Skarżynie i Śledziach.

Największy rozkwit pierwotnego, mazowieckiego osadnictwa na terenach dzisiejszego Powiatu Zambrowskiego przypada na XI-XIII w. Z tego okresu pochodzi potężne, malowniczo położone grodzisko w Porytem Jabłoni strzegące niegdyś pobliskiej przeprawy i szlaku wiodącego wzdłuż południowego brzegu Narwi. Było ono istotnym elementem uzupełniającym system obronny złożony z grodów w Wiźnie, Święcku i grodu Międzyłuk we Wnorach Wypychach. Najwcześniej - na ok. XIII w. wzmiankowane w materiałach źródłowych są miejscowości: Brajczewo, Przeździecko, Szumowo i Bacze. Niewątpliwie w tym okresie funkcjonowała również osada w Zambrowie. Kres temu dobrze rozwiniętemu i zorganizowanemu osadnictwu położyły najazdy wojowniczych sąsiadów - Prusów, Jaćwingów, a zwłaszcza Litwów.

W XV w. dzięki staraniom książąt mazowieckich, zwłaszcza księcia Janusza I, nastąpiła intensywna kolonizacja naszych terenów - takim XV-wiecznym rodowodem szczyć się może zdecydowana większość miejscowości położonych w obrębie dzisiejszego powiatu zambrowskiego. W tym okresie ostatecznie ukształtował się Powiat Zambrowski jako jednostka administracyjna. Jego obszar wynosił 834km². Specyfiką powiatu był niezwykle wysoki wskaźnik siedlenia przez szlachtę zaściankową, ubogą ale męzną i wojowniczą. W XVI w. na 158 wsi aż 28 zamieszkiwała drobna szlachta.

W średniowieczu obszar powiatu pokryty był olbrzymimi kompleksami leśnymi stąd też rozmiłowani w łowach mazowieccy Piastowie szczególnie upodobali sobie polowania w nieprzebranych ostępach i macecznikach Puszczy Łętowo i Czerwonego Boru. Podobnie czynili też później władcy Rzeczypospolitej, o czym w swoich pamiętnikach wspomina kanclerz Albrycht Stanisław Radziwiłł.

W okresie „potopu” szwedzkiego powiat zambrowski stał się terenem stacjonowania i przemarszów licznych wojsk. Równie intensywne działania wojenne na ziemiach powiatu miały miejsce podczas powstań narodowych. Patriotyczne nastawienie ludności i duży kompleks leśny Czerwonego Boru stwarzały korzystną bazę działalności oddziałów partyzanckich, których liczebność osiągała nawet 2 000 ludzi. W okresie międzywojennym faktem o najdonioślejszym znaczeniu dla naszych terenów było umieszczenie w Zambrowie Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty, Szkoły Podchorążych Rezerwy Artylerii oraz 71 Pułku Piechoty. Obecność wojska zaktywizowała gospodarczo miejscową ludność oraz spowodowały związany z tym wzrost prestiżu regionu.

We wrześniu 1939 r. w rejonie Zambrowa doszło do walk oddziałów Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Narew”. Okres okupacji sowieckiej i niemieckiej to czas intensywnej rozbudowy i działalności struktur Podziemnego Państwa na ziemiach dzisiejszego powiatu. Oprócz licznych, dobrze uzbrojonych oddziałów lokalnych, często przebywały na naszych terenach formacje dowodzone przez legendarnych partyzantów: Huzara, Wiarusa. Okres powojenny to czas usuwania zniszczeń, odbudowy miasta i okolicznych wsi, które uległy wojennej pożodze.

W 1955 r., po 160 latach niebytu ponownie utworzono powiat zambrowski. Obejmował on obszar około 904 km² i zamykał się w granicach zbliżonych do historycznej ziemi zambrowskiej. W tym okresie był on najgęściej zaludnionym powiatem na ziemi łomżyńskiej. Podstawowym zajęciem większości mieszkańców było rolnictwo. Jednakże znaczącą wizytówką powiatu stał się duży zakład włókienniczy zlokalizowany w Zambrowie oraz jeden z najważniejszych w kraju poligonów wojskowych znajdujący się na terenie Czerwonego Boru.

Taki stan rzeczy trwał do kolejnej reformy administracyjnej w 1975 r., kiedy to powiat zambrowski, podobnie jak wszystkie inne powiaty w Polsce został zlikwidowany. W ówczesnym czasie obszar byłego powiatu liczył 11 gmin: miasto Zambrów oraz gminy wiejskie: Zambrów, Szumowo, Rutki, Kołaki Kościelne, Andrzejewo, Szulborze Wielkie, Zawady, Zaręby Kościelne, Nur, a także Boguty Pianki. Nowy podział administracyjny państwa przeprowadzony w 1998 r. pozwolił ponownie odtworzyć powiat zambrowski, jednak w znacznie okrojonych granicach. W jego skład wchodzi cztery gminy wiejskie: Szumowo, Kołaki Kościelne, Rutki, Zambrów oraz miasto Zambrów.

Bogata historia i lata świetności tych ziem znajdują odzwierciedlenie w różnorodności obiektów zabytkowych, szczególnie w budownictwie sakralnym. W malowniczych zakątkach tego obszaru można znaleźć wiele interesujących zabytków.

Powiat Zambrowski jest obszarem typowo rolniczym o zróżnicowanych warunkach glebowych. W produkcji rolniczej zdecydowaną rolę odgrywa produkcja zwierzęca, głównie hodowla bydła i trzody chlewnej, dla której produkcja roślinna jest tylko bazą paszową. Powiat Zambrowski, jak również całe województwo podlaskie, jest przodującym regionem w hodowli krów mlecznych i produkcji mleka. Wiele gospodarstw produkuje mleko o najwyższych parametrach jakościowych pozwalających na jego wszechstronne wykorzystanie. Wyroby mleczarskie z Zambrowa, są znane w całym kraju.

Warunki środowiskowe, światli rolnicy, nowoczesne technologie, przychylność władz lokalnych, stwarzają możliwości inwestowania i ciągłego rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego oraz firm obsługujących rolnictwo. Rozwój przemysłu rolno-spożywczego jest okazją do tworzenia nowych towarzyszących mu branż. Obszar powiatu posiada naturalne warunki do wytwarzania zdrowej żywności dzięki zachowanemu tu nieskażonemu środowisku. Rolnicy z powiatu zambrowskiego zdobywają liczne nagrody na wystawach zwierząt hodowlanych oraz za wyroby z ekologicznych gospodarstw. Aktywnie jest prowadzona kampania promocyjna lokalnych produktów regionalnych, co jest doceniane przez ludzi prowadzących zdrowy tryb życia.

Kolejny atut naszych ziem to walory przyrodnicze, przy bogatych zasobach etnograficznych oraz nadal żywych tradycjach i zwyczajach. Pozyskujemy środki pochodzące z Unii Europejskiej, umożliwiające dalszy rozwój infrastruktury powiatu, a także rozbudowy potencjału przetwórstwa spożywczego.

Powiat położony jest w obszarze funkcjonalnym Zielonych Płuc Polski, obejmującym najczystsze ekologicznie i posiadające największe walory przyrodnicze tereny północno-wschodniej Polski. Władze powiatu i gmin przywiązują uwagę do ochrony i zachowania naturalnego środowiska przyrodniczego, realizując zasadę zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Tereny powiatu objęto różnymi formami ochrony przyrody m.in. rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne oraz liczne pomniki przyrody. Powierzchnie chronionego krajobrazu dają gwarancję zachowania piękna naturalnego środowiska oraz rozwój agroturystyki.

Wśród rezerwatów przyrody zachowanych w stanie naturalnym lub o mało zmienionym ekosystemie warto wymienić: Rezerwat „Grabówka”, Rezerwat „Dębowe Góry”, Bagno „Wizna I” i Bagno „Wizna II”.

Powiat Zambrowski to wielkie obszary leśne, nadrzeczne łąki i pastwiska a równocześnie urodzajne pola uprawne, sprzyjające występowaniu wielu gatunków zwierząt łownych. Oprócz zwierzyny drobnej jak zając i lis, licznie spotykany jest dzik, jeleń, sarna, łось oraz wiele gatunków ptactwa łownego. Ciągły wzrost populacji tych gatunków jest efektem racjonalnej gospodarki hodowlanej, prowadzonej przez koła łowieckie dzierżawiące obwody na terenie naszego powiatu.

Doskonałe zagospodarowanie obwodów, obcowanie z naturą, a także szansa zdobycia cennych trofeów, przyciąga wielu myśliwych z innych państw. Na terenie Powiatu Zambrowskiego gospodaruje 7 kół łowieckich, między innymi z Warszawy i Białegostoku. Myśliwi uczestniczą również w akcjach sadzenia lasu, spotkaniach z młodzieżą szkolną i rolnikami, propagując idee wspólnej dbałości i odpowiedzialności za stan przyrody i środowiska naturalnego.

Upowszechnianiem kultury powiecie zambrowskim zajmuje się Miejski Ośrodek Kultury i Regionalna Izba Historyczna w Zambrowie. Powyższe instytucje mają duży wpływ na życie kulturalne mieszkańców powiatu poprzez bogatą propozycję wielu form spędzania czasu wolnego do których w szczególności należą: zajęcia teatralne, muzyczne, plastyczne, taneczne czy modelarskie adresowane do dzieci i młodzieży.

Ponadto w mieście Zambrów funkcjonuje basen miejski, przy którym co roku w okresie zimy działa lodowisko a w okresie letnim boisko do gry w siatkówkę plażową. Większość szkół zlokalizowanych w Zambrowie posiada boiska piłkarskie oraz boiska do gry w koszykówkę i siatkówkę, tak zwane „orliki” które są po zajęciach lekcyjnych młodzieży szkolnej udostępniane wszystkim zainteresowanym. Swoją rolę w upowszechnianiu kultury ma również Bursa Szkolna w Zambrowie, organizowany co roku konkurs szopki bożonarodzeniowych cieszy się w powiecie ogromną popularnością i zainteresowaniem młodzieży.

Zespół Szkół Ogólnokształcących w Zambrowie doczekał się budowy nowoczesnej hali sportowej oraz boiska z sztuczną nawierzchnią. Prowadzone są zajęcia pozalekcyjne, również te przygotowujące do egzaminu maturalnego. Uczniowie z powiatu zambrowskiego pod względem zdawalności oraz wyników egzaminu dojrzałości i egzaminu gimnazjalnego przodują na terenie byłego województwa łomżyńskiego. W 2012 roku oddano do użytku nową halę sportową przy Zespole Szkół Nr 1, obiekt ten posiada jedną z największych ścianek wspinaczkowych w województwie podlaskim.

Dogodne położenie komunikacyjne, a także możliwości przekazania inwestorom zasobów gruntów przeznaczonych pod skoncentrowaną działalność usługowo-produkcyjną i handlową, wolne zasoby wykwalifikowanej siły roboczej stanowią dodatkowy atut.

Specyficzna lokalizacja Powiatu Zambrowskiego powoduje, że osią komunikacyjną całego terytorium jest droga nr 8. Przecina ona powiat zambrowski na dwie części. W programie rozwoju sieci drogowej przewidziana jest ona do dalszej modernizacji i podniesienia jej rangi do drogi ekspresowej. Oznacza to, iż wszelkie inwestycje obejmujące tę trasę będą miały charakter priorytetowy ze względu na jej znaczenie w całej sieci transportu europejskiego. Przystąpienie do realizacji tego zadania daje szansę powstania nowych miejsc pracy oraz stwarza możliwości na rozwój wszystkich gmin.

Powiat Zambrowski jest bardzo korzystnie usytuowany względem dróg krajowych i łącznie z obszarem miasta stanowi kierunkowo ważny węzeł drogowy regionu. Użytkując bezpośrednio, wygodne połączenie drogowe z krajami nadbałtyckimi staniemy się obszarem o bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej. Realizacja koncepcji budowy zambrowskiego węzła komunikacyjnego stwarza szansę kompleksowego rozwiązania układu komunikacyjnego w obszarze zambrowskim. Dobrą płaszczyzną współpracy samorządowej jest Zambrowski Związek Gmin, w ramach którego realizowanych jest wiele przedsięwzięć wspólnych dla wszystkich samorządów. W 2012 roku zakończono budowę drogi ekspresowej - obwodnicy Zambrowa oraz nowoczesnego Zakładu Przetwarzania i Unieszkodliwiania Odpadów w Czerwonym Borze.

W ramach inwestycji w Czerwonym Borze powstało także nowe składowisko odpadów, które powinno wystarczyć na najbliższe 10-14 lat, miejsce do utylizacji azbestu, składowisko na odpady np. po wypadkach drogowych, kompostowania odpadów organicznych, budynek główny z sortownią odpadów i stacja demontażu odpadów wielkogabarytowych.

Powiat zambrowski należy do terenów o niewielkim stopniu uprzemysłowienia. Przemysł skupia się głównie w mieście Zambrów, gdzie dominuje branża spożywcza, elektrotechniczna, drzewna i materiałów budowlanych. Najbardziej znaczące zakłady prowadzą kompleksowe prace modernizacyjno - dostosowawcze, zmierzające do uzyskania parametrów i warunków umożliwiających funkcjonowanie w przyszłości.

Zambrów posiada atrakcyjne tereny pod inwestycje o łącznej powierzchni blisko 33 ha, które udało się uzbroić dzięki unijnym funduszom. Powstały ulice, place, chodniki, oświetlenie, kanalizacja deszczowa i sanitarna. Przez teren Powiatu Zambrowskiego przebiega gazociąg tranzytowy Jamał - Europa Zachodnia wraz z tłocznią zlokalizowaną w okolicach Zambrowa w miejscowości Grzymały. Ponadto na obszarze powiatu występują znaczne pokłady dobrej jakości kruszywa budowlanego.

Władze Powiatu Zambrowskiego są otwarte na szeroką współpracę z inwestorami, którzy wykazą chęć podjęcia działalności w naszym regionie. Jesteśmy gotowi do nawiązania kontaktów i wymiany doświadczeń z partnerami zarówno w kraju, jak i zagranicą. Zachęcamy Państwa do kontaktu z urzekającą przyrodą i pięknymi krajobrazami Ziemi Zambrowskiej.

Wydawca:
Wydawnictwo Reklamowe RENOMA BIS s.c.
85-225 Bydgoszcz, ul. ks. A. Kordeckiego 3A
tel./fax 52 348 75 77
e-mail: renomabis@renomabis.pl

Publikacja powstała na podstawie materiałów
dostarczonych przez
Starostwo Powiatowe w Zambrowie.

Starostwo Powiatowe w Zambrowie
ul. Fabryczna 3
18-300 Zambrów
tel. 86 271 24 18
fax. 86 271 20 92
e-mail: starosta@powiatzambrowski.com

Źródło mapy: Studio PLAN

Wydawca nie ponosi odpowiedzialności
za treść i aktualność informacji zawartych w publikacji
oraz treść zamieszczonych reklam.

Przedruk w całości lub części
bez zgody Wydawnictwa zabroniony.
Wszelkie prawa zastrzeżone.

lipiec 2013